

Szczegółowy zakres standardu 13.4

Dokument wykonawczy nr 24 do Planu OWE Żłobka

Indywidualny program pobytu dzieci o specjalnych potrzebach uwzględniający ich możliwości

I. Postanowienia ogólne

Akademia Malucha kieruje się potrzebami wszystkich dzieci, zapewniając im opiekę dostosowaną do wieku, etapu rozwoju, stanu zdrowia, indywidualnych możliwości oraz sposobu funkcjonowania.

Szczególną uwagę zwraca się na potrzeby dzieci:

- z niepełnosprawnościami;
- zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- pochodzących z rodzin należących do mniejszości narodowych lub etnicznych;
- pochodzących z rodzin zróżnicowanych językowo lub kulturowo;
- pochodzących z rodzin z doświadczeniem migracyjnym;
- wymagających szczególnej opieki ze względu na stan zdrowia, sposób rozwoju lub indywidualne potrzeby;
- przejawiających czasowe albo trwałe trudności w funkcjonowaniu podczas pobytu w grupie.

Każde dziecko traktowane jest indywidualnie, z poszanowaniem jego:

- godności;
- podmiotowości;
- prawa do bezpieczeństwa;
- prawa do odpoczynku;
- prawa do komunikowania potrzeb;
- prawa do uczestniczenia w życiu grupy na miarę własnych możliwości;
- tempa rozwoju;
- pochodzenia, języka, kultury i sytuacji rodzinnej.

Dziecko nie może być dyskryminowane, wykluczane z aktywności ani oceniane negatywnie z powodu swoich potrzeb, trudności, stanu zdrowia, niepełnosprawności, pochodzenia, języka lub sposobu komunikowania się.

Wsparcie organizowane jest w taki sposób, aby umożliwiło dziecku bezpieczne uczestniczenie w codziennym życiu Akademii Malucha, przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości organizacyjnych, lokalowych i kadrowych placówki.

II. Cel programu

Celem programu jest określenie zasad:

- rozpoznawania specjalnych potrzeb dziecka;
- współpracy z rodzicami w zakresie wspierania dziecka;
- opracowywania indywidualnego programu pobytu;
- dostosowania organizacji opieki do możliwości dziecka;
- dokumentowania podejmowanych działań;
- monitorowania funkcjonowania dziecka;
- okresowej oceny skuteczności udzielanego wsparcia;
- modyfikowania przyjętych działań odpowiednio do zmieniających się potrzeb dziecka.

Program służy zapewnieniu dziecku możliwie pełnego, bezpiecznego i komfortowego

uczestniczenia w życiu placówki.

Program nie zastępuje:

- diagnozy medycznej;
- diagnozy psychologicznej;
- terapii;
- rehabilitacji;
- wczesnego wspomagania rozwoju;
- specjalistycznych świadczeń realizowanych przez podmioty do tego uprawnione.

Personel Akademii Malucha nie rozpoznaje samodzielnie zaburzeń ani nie stawia diagnoz. Jego zadaniem jest obserwowanie codziennego funkcjonowania dziecka, rozpoznawanie jego potrzeb w warunkach żłobka oraz organizowanie adekwatnego wsparcia opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego.

III. Zakres stosowania programu

Program ma zastosowanie wobec dziecka, którego potrzeby wymagają indywidualnego dostosowania warunków pobytu, organizacji dnia, sposobu komunikowania się, sprawowania opieki lub uczestniczenia w aktywnościach.

Specjalne potrzeby dziecka mogą mieć charakter:

- stały;
- okresowy;
- przejściowy;
- pojawiający się jedynie w określonych sytuacjach;
- związany ze zmianą stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej lub sposobu funkcjonowania dziecka.

Potrzeba opracowania indywidualnego programu pobytu nie jest uzależniona wyłącznie od posiadania przez dziecko:

- orzeczenia o stopniu niepełnosprawności;
- opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- zaświadczenia lekarskiego;
- rozpoznania medycznego;
- dokumentacji specjalistycznej.

Podstawą wprowadzenia indywidualnego wsparcia mogą być również:

- informacje przekazane przez rodziców;
- potrzeby zauważone podczas adaptacji;
- obserwacje personelu dotyczące codziennego funkcjonowania dziecka;
- zmiana zachowania lub samopoczucia dziecka;
- nowe informacje dotyczące jego zdrowia lub rozwoju.

Dokumentacja medyczna albo specjalistyczna jest wymagana wówczas, gdy charakter proponowanego działania wymaga potwierdzenia medycznego, określenia szczególnych zasad bezpieczeństwa albo postępowania zgodnego z zaleceniem osoby posiadającej odpowiednie kwalifikacje.

IV. Obszary specjalnych potrzeb dziecka

Specjalne potrzeby mogą dotyczyć jednej albo kilku sfer funkcjonowania dziecka.

Mogą one obejmować w szczególności:

1. Stan zdrowia i bezpieczeństwo

- alergie;

- nietolerancje pokarmowe;
- choroby przewlekłe;
- zwiększone ryzyko wystąpienia określonych objawów;
- konieczność szczególnej obserwacji;
- ograniczenia związane ze stanem zdrowia;
- szczególne zasady postępowania w sytuacji pogorszenia samopoczucia.

2. Żywnienie

- dietę eliminacyjną;
- potrzebę zmiany konsystencji pokarmu;
- trudności w gryzieniu lub połykaniu;
- wybiórczość pokarmową;
- potrzebę wydłużenia czasu posiłku;
- potrzebę korzystania ze szczególnych naczyń lub sztućców;
- potrzebę częstszego przypominania o przyjmowaniu płynów.

3. Rozwój ruchowy

- ograniczoną sprawność ruchową;
- trudności w utrzymaniu równowagi;
- obniżone lub podwyższone napięcie mięśniowe;
- trudności w przemieszczaniu się;
- potrzebę asekuracji;
- potrzebę dostosowania aktywności ruchowej;
- konieczność korzystania z urządzeń lub pomocy wspierających poruszanie się.

4. Przetwarzanie bodźców sensorycznych

- zwiększoną albo obniżoną wrażliwość na dźwięki;
- wrażliwość na światło;
- trudności związane z dotykiem;
- trudności związane z zapachami lub określonymi konsystencjami;
- potrzebę ograniczenia liczby bodźców;
- potrzebę wyciszenia;
- potrzebę ruchu lub określonych aktywności sensorycznych;
- trudności podczas czynności higienicznych, posiłków lub odpoczynku.

5. Komunikacja

- opóźniony rozwój mowy;
- brak lub ograniczoną mowę werbalną;
- komunikowanie się za pomocą gestów, obrazków, znaków albo innych form-AAC;
- trudności w rozumieniu dłuższych komunikatów;
- potrzebę stosowania krótkich i prostych poleceń;
- potrzebę dodatkowego czasu na odpowiedź;
- funkcjonowanie w rodzinie posługującej się innym językiem niż język polski.

6. Funkcjonowanie emocjonalne

- trudności z rozstaniem z rodzicem;
- potrzebę wydłużonej lub zmodyfikowanej adaptacji;
- trudności w samoregulacji;
- silne reakcje na zmianę;
- potrzebę większej przewidywalności;
- potrzebę częstszego kontaktu z opiekunem;
- potrzebę korzystania ze strefy wyciszenia;
- trudności w wyrażaniu emocji i potrzeb.

7. Funkcjonowanie społeczne

- trudności w nawiązywaniu kontaktu z innymi dziećmi;
- trudności w uczestniczeniu w dużej grupie;
- potrzebę rozpoczynania aktywności w małej grupie;
- trudności w oczekiwaniu na swoją kolej;
- potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów;
- potrzebę stopniowego włączania do wspólnej zabawy.

8. Uwaga i organizacja aktywności

- trudności w skupianiu uwagi;
- potrzebę częstych przerw;
- potrzebę krótszych aktywności;
- potrzebę powtarzania poleceń;
- potrzebę dodatkowego czasu na wykonanie zadania;
- potrzebę indywidualnego wsparcia przy rozpoczęciu lub zakończeniu aktywności.

9. Odpoczynek i sen

- potrzebę dodatkowego odpoczynku;
- potrzebę odpoczynku o innej porze niż pozostałe dzieci;
- trudności z zasypianiem;
- zwiększoną wrażliwość na światło lub hałas;
- potrzebę spokojniejszego miejsca;
- potrzebę określonego rytuału poprzedzającego odpoczynek.

10. Potrzeby językowe, kulturowe i społeczne

- funkcjonowanie dziecka w środowisku wielojęzycznym;
- różnice kulturowe wpływające na codzienne zwyczaje;
- doświadczenie migracji;
- trudności adaptacyjne wynikające ze zmiany środowiska;
- potrzebę zapewnienia dziecku poczucia bezpieczeństwa i przynależności;
- sytuację rodzinną mogącą wpływać na funkcjonowanie dziecka.

Wskazany katalog ma charakter otwarty. Program uwzględnia także inne potrzeby, jeżeli mają one znaczenie dla bezpieczeństwa, dobrostanu albo uczestnictwa dziecka w życiu placówki.

V. Sposób rozpoznawania potrzeb dziecka

Informacje o potrzebach dziecka pozyskuje się przede wszystkim od rodziców, którzy są podstawowym źródłem wiedzy o jego zdrowiu, rozwoju, sposobie komunikowania się, codziennych zwyczajach i reakcjach.

Informacje mogą być pozyskiwane:

- podczas rekrutacji dziecka;
- podczas rozmowy poprzedzającej rozpoczęcie pobytu;
- za pośrednictwem „Ankiety o Dziecku”;
- podczas spotkań adaptacyjnych;
- w toku bieżących rozmów z rodzicami;
- na podstawie dokumentów dobrowolnie przekazanych przez rodziców;
- na podstawie obserwacji dziecka prowadzonej podczas jego pobytu w Akademii Malucha.

Rodzice mogą przekazać w szczególności:

- zaświadczenia lekarskie;
- zalecenia dotyczące diety;

- opinie specjalistów;
 - orzeczenia;
 - zalecenia dotyczące komunikacji;
 - informacje o stosowanych sposobach uspokajania i wspierania dziecka;
 - informacje o urządzeniach, pomocach lub sposobach postępowania stosowanych w domu.
- Przekazanie dokumentacji specjalistycznej odbywa się z poszanowaniem prawa rodziny do prywatności. Placówka pozyskuje wyłącznie informacje niezbędne do prawidłowego i bezpiecznego sprawowania opieki.

Personel prowadzi obserwację funkcjonalną dziecka, dotyczącą jego codziennego funkcjonowania w warunkach placówki.

Obserwacja może dotyczyć w szczególności:

- sposobu rozstania z rodzicem;
- reagowania na zmianę;
- komunikowania potrzeb;
- udziału w zabawie;
- kontaktu z dziećmi i personelem;
- spożywania posiłków;
- odpoczynku;
- czynności higienicznych;
- reakcji na bodźce;
- aktywności ruchowej;
- sposobu uspokajania się;
- sytuacji, w których dziecko potrzebuje dodatkowej pomocy.

Obserwacja personelu nie jest diagnozą. Jej celem jest rozpoznanie sytuacji, w których dziecko potrzebuje zmiany warunków, sposobu komunikowania się albo organizacji opieki.

Jeżeli personel zauważy potrzebę dodatkowego wsparcia, informuje o tym Dyrektora i rodziców oraz przedstawia zaobserwowane fakty bez formułowania rozpoznań medycznych lub psychologicznych.

VI. Podjęcie decyzji o opracowaniu indywidualnego programu pobytu

Indywidualny program pobytu opracowuje się, gdy potrzeby dziecka:

- wymagają stałych albo powtarzalnych dostosowań;
- wpływają na jego bezpieczeństwo;
- wpływają na możliwość uczestniczenia w życiu grupy;
- wymagają uzgodnienia sposobu postępowania przez kilka osób z personelem;
- wymagają szczególnej współpracy z rodzicami;
- wymagają systematycznego monitorowania;
- nie mogą zostać wystarczająco uwzględnione wyłącznie przez zwykłą indywidualizację codziennej opieki.

Z inicjatywą opracowania programu mogą wystąpić:

- rodzice;
- Dyrektor;
- opiekunowie;
- pielęgniarka lub położna;
- inna osoba wspierająca dziecko w placówce.

O potrzebie opracowania programu decyduje Dyrektor po rozmowie z rodzicami i personelem bezpośrednio opiekującym się dzieckiem.

W przypadku potrzeby natychmiastowego dostosowania warunków ze względu na

bezpieczeństwo lub zdrowie dziecka działania zabezpieczające wprowadza się niezwłocznie, jeszcze przed formalnym ukończeniem programu.

VII. Zespół opracowujący program

Indywidualny program pobytu opracowuje zespół powołany lub wskazany przez Dyrektora.

W skład zespołu mogą wejść:

- Dyrektor albo osoba przez niego upoważniona;
- opiekun lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad dzieckiem;
- pielęgniarka lub położna – jeżeli udział jest uzasadniony potrzebami dziecka;
- inne osoby, których udział jest niezbędny do właściwego zaplanowania wsparcia.

Rodzice uczestniczą w ustalaniu programu jako najważniejsi partnerzy w rozpoznawaniu potrzeb dziecka i określaniu możliwych sposobów wsparcia.

Włączenie zewnętrznego specjalisty w konsultowanie programu wymaga wcześniejszego uzgodnienia z rodzicami i przestrzegania zasad ochrony danych osobowych dziecka.

Osoby uczestniczące w opracowaniu programu uzyskują dostęp wyłącznie do informacji niezbędnych do realizacji ich zadań.

VIII. Zasady opracowywania programu

Program opracowuje się wspólnie z rodzicami, z uwzględnieniem:

- potrzeb dziecka;
- jego mocnych stron;
- aktualnych możliwości;
- sposobu komunikowania się;
- stanu zdrowia;
- czynników sprzyjających poczuciu bezpieczeństwa;
- sytuacji sprawiających dziecku trudność;
- zaleceń przekazanych przez rodziców;
- wyników obserwacji funkcjonalnej;
- zasobów organizacyjnych, lokalowych i kadrowych Akademii Malucha;
- możliwego zakresu dostosowania przestrzeni i rozkładu dnia;
- zakresu współpracy z rodziną.

Program powinien być:

- indywidualny;
- konkretny;
- możliwy do zastosowania;
- zrozumiały dla wszystkich osób realizujących działania;
- ukierunkowany na codzienne funkcjonowanie dziecka;
- oparty na mocnych stronach i możliwościach dziecka;
- okresowo oceniany i aktualizowany.

Program może stanowić:

- odrębny dokument;
- zestaw dodatkowych zaleceń do realizacji Planu Opiekuńczo-Wychowawczo-Edukacyjnego;
- tabelę określającą potrzeby, sposoby wsparcia, odpowiedzialność i zasady monitorowania.

Program nie może ograniczać praw dziecka ani prowadzić do jego izolowania od grupy, chyba że krótkotrwale ograniczenie udziału w określonej aktywności jest konieczne dla ochrony zdrowia lub bezpieczeństwa i zastosowano jednocześnie inną, dostosowaną formę

uczestnictwa.

Dostosowania powinny wspierać uczestnictwo dziecka, a nie zastępować jego aktywności czynnościami wykonywanymi za nie bez uzasadnionej potrzeby.

Przy planowaniu wsparcia zachowuje się równowagę między:

- ochroną dziecka;
- wspieraniem samodzielności;
- umożliwianiem naturalnej aktywności;
- zapewnieniem udziału w życiu grupy.

IX. Zakres indywidualnego programu pobytu

Indywidualny program pobytu powinien określać co najmniej:
dane dziecka;

- okres obowiązywania programu;
- osoby uczestniczące w jego opracowaniu;
- źródła informacji o potrzebach dziecka;
- mocne strony i możliwości dziecka;
- rozpoznane potrzeby;
- sytuacje wymagające szczególnego wsparcia;
- sposób zaspokajania poszczególnych potrzeb;
- osoby odpowiedzialne za realizację działań;
- zakres współpracy z rodzicami;
- sposób przekazywania informacji;
- sposób monitorowania realizacji;
- terminy oceny programu;
- wnioski i ewentualne modyfikacje.

Jeżeli potrzeby dziecka są związane ze stanem zdrowia, program może również określać:

- objawy wymagające zwiększonej obserwacji;
- działania możliwe do podjęcia przez personel w ramach posiadanych kompetencji;
- sytuacje wymagające kontaktu z rodzicem;
- sytuacje wymagające wezwania pomocy medycznej;
- miejsce przechowywania niezbędnych informacji lub przedmiotów;
- osoby upoważnione do wykonywania określonych czynności.

Zapisy dotyczące zdrowia muszą pozostawać zgodne z zaleceniami lekarza albo innego uprawnionego specjalisty, jeżeli charakter działania wymaga wiedzy medycznej.

Program nie może nakładać na personel czynności medycznych, terapeutycznych lub rehabilitacyjnych, do których nie posiada on wymaganych kwalifikacji albo upoważnienia.

X. Możliwe działania wspierające

1. Dostosowania organizacyjne

W zależności od potrzeb dziecka można wprowadzić w szczególności:

- ustalenie indywidualnego przebiegu adaptacji;
- stopniowe wydłużanie czasu pobytu;
- ograniczenie liczby zmian osób sprawujących opiekę nad dzieckiem;
- zapewnienie większej przewidywalności rozkładu dnia;
- uprzedzanie dziecka o zmianie aktywności;
- stosowanie stałych rytuałów;
- umożliwienie krótkich przerw od aktywności grupowej;

- zapewnienie możliwości odpoczynku w spokojniejszym miejscu;
- ustawienie leżaka w miejscu ograniczającym liczbę bodźców;
- dostosowanie czasu wykonywania czynności;
- umożliwienie dziecku stopniowego włączania się w aktywność;
- zmianę ustawienia mebli lub wyposażenia;
- usunięcie zbędnych bodźców albo przeszkód;
- zapewnienie dodatkowej asekuracji;
- właściwe rozmieszczenie personelu podczas aktywności.

2. Strefa wyciszenia

Dziecku można zapewnić dostęp do spokojnego, bezpiecznego miejsca umożliwiającego ograniczenie bodźców i odzyskanie równowagi emocjonalnej.

Strefa wyciszenia:

- nie jest miejscem kary;
- nie służy izolowaniu dziecka;
- pozostaje dostępna pod nadzorem personelu;
- jest wyposażona w bezpieczne materiały dostosowane do wieku dzieci;
- może zawierać poduszki, materac, miękkie siedzisko, książeczki lub odpowiednio dobrane pomoce sensoryczne.

Korzystanie ze strefy odbywa się zgodnie z potrzebą dziecka, a nie jako przymusowe odsunięcie go od grupy.

3. Dostosowania żywieniowe

Możliwe działania mogą obejmować:

- uwzględnienie diety eliminacyjnej;
- wykluczenie produktów wskazanych w dokumentacji;
- dostosowanie konsystencji pokarmów;
- podawanie mniejszych kawałków;
- wydłużenie czasu posiłku;
- zapewnienie spokojniejszego miejsca;
- stosowanie odpowiednich naczyń lub sztućców;
- przypominanie o przyjmowaniu płynów;
- zapewnienie szczególnego nadzoru podczas jedzenia;
- ograniczenie bodźców rozpraszających.

Specjalną dietę realizuje się w zakresie zgodnym:

- z przekazanymi zaleceniami;
- z zasadami bezpieczeństwa żywienia;
- z możliwościami organizacyjnymi placówki lub podmiotu dostarczającego posiłki;
- z ustaleniami dokonanymi z rodzicami.

W przypadku alergii albo nietolerancji wymagającej szczególnych ograniczeń zasady postępowania należy jednoznacznie zapisać i przekazać wszystkim osobom odpowiedzialnym za przygotowanie, wydawanie i podawanie posiłków.

4. Wsparcie emocjonalne

Możliwe działania mogą obejmować:

- zapewnienie dziecku stałej osoby wspierającej w okresie adaptacji;
- stosowanie spokojnych, krótkich komunikatów;
- uprzedzanie o zmianach;
- umożliwienie korzystania z bezpiecznego przedmiotu przejściowego;
- zapewnienie bliskości opiekuna w granicach potrzeb dziecka;
- nazywanie emocji;

- pomoc w uspokojeniu się;
- zmniejszenie liczby bodźców;
- umożliwienie odpoczynku;
- wprowadzanie nowych aktywności stopniowo;
- unikanie zawstydzania, przymuszania i karania za reakcje wynikające z trudności dziecka.

5. Wsparcie społeczne

Możliwe działania mogą obejmować:

- organizowanie zabaw w małej grupie;
- dobieranie spokojniejszych form aktywności;
- modelowanie sposobu nawiązywania kontaktu;
- pomoc w oczekiwaniu na swoją kolej;
- wspieranie komunikowania sprzeciwu;
- pomoc w rozwiązywaniu konfliktów;
- stopniowe poszerzanie udziału dziecka w zabawie grupowej;
- zapewnienie możliwości obserwowania aktywności przed przystąpieniem do niej;
- wzmacnianie prób kontaktu z rówieśnikami;
- ochronę dziecka przed wykluczeniem albo stygmatyzowaniem.

6. Wsparcie komunikacji

Możliwe działania mogą obejmować:

- stosowanie prostych i krótkich komunikatów;
- dzielenie poleceń na etapy;
- wolniejsze tempo mówienia;
- powtarzanie komunikatu;
- zapewnienie czasu na reakcję;
- wzmacnianie przekazu gestem;
- stosowanie przedmiotów, zdjęć, obrazków albo piktogramów;
- posługiwanie się ustalonymi z rodzicami znakami;
- ograniczenie liczby jednocześnie wydawanych poleceń;
- sprawdzanie czy dziecko zrozumiało komunikat;
- uznawanie niewerbalnych prób komunikacji;
- używanie podstawowych słów z języka domowego dziecka, jeżeli jest to możliwe i służy jego poczuciu bezpieczeństwa.

Alternatywne lub wspomagające sposoby komunikacji stosuje się zgodnie z potrzebami dziecka, informacjami rodziców oraz – jeżeli zostały przekazane – zaleceniami specjalistów.

7. Wsparcie sensoryczne

Możliwe działania mogą obejmować:

- ograniczenie hałasu;
- zmniejszenie intensywności światła, jeżeli warunki na to pozwalają;
- spokojniejsze miejsce podczas posiłku lub odpoczynku;
- wcześniejsze uprzedzanie o głośniejszych dźwiękach;
- stopniowe wprowadzanie nowych faktur i materiałów;
- umożliwienie odmowy kontaktu z materiałem wywołującym silny dyskomfort;
- zapewnienie krótkiej przerwy;
- umożliwienie bezpiecznego ruchu;
- stosowanie odpowiednio dobranych pomocy sensorycznych;
- obserwowanie reakcji dziecka i kończenie aktywności w razie narastającego przeciążenia.

Pomoce sensoryczne stosuje się zgodnie z ich przeznaczeniem, wiekiem dziecka i zasadami bezpieczeństwa.

Personel nie prowadzi terapii integracji sensorycznej, chyba że czynności są wykonywane przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje w ramach odrębnie zorganizowanego działania.

8. Wsparcie ruchowe i motoryczne

Możliwe działania mogą obejmować:

- dostosowanie poziomu trudności aktywności;
- skrócenie czasu ćwiczenia;
- zapewnienie dodatkowej asekuracji;
- umożliwienie wykonania zadania w inny sposób;
- zapewnienie stabilnego podparcia;
- dostosowanie wysokości mebli;
- zastosowanie podestu lub innego bezpiecznego ułatwienia;
- zwiększenie przestrzeni do poruszania się;
- usunięcie przeszkód;
- dostosowanie toru przeszkód;
- wykorzystanie dużych, łatwych do chwytania elementów;
- umożliwienie częstszego odpoczynku;
- respektowanie ograniczeń wskazanych w dokumentacji medycznej.

9. Wsparcie poznawcze i organizacja aktywności

Możliwe działania mogą obejmować:

- skrócenie czasu aktywności;
- podzielenie zadania na etapy;
- pokazanie sposobu wykonania;
- udzielenie pomocy przy rozpoczęciu zadania;
- ograniczenie liczby materiałów;
- wielokrotne powtarzanie;
- zapewnienie dodatkowego czasu;
- dostosowanie tempa;
- umożliwienie obserwowania innych dzieci;
- uwzględnienie zainteresowań dziecka;
- kończenie zadania w momencie narastającego zmęczenia lub przeciążenia;
- docenianie wysiłku, a nie wyłącznie efektu.

10. Dostosowania podczas odpoczynku

Możliwe działania mogą obejmować:

- zmianę miejsca leżakowania;
- ograniczenie światła lub hałasu;
- umożliwienie wcześniejszego odpoczynku;
- wydłużenie albo skrócenie czasu odpoczynku;
- zastosowanie ustalonego rytuału;
- umożliwienie odpoczynku bez obowiązku zaśnięcia;
- korzystanie z bezpiecznego przedmiotu przejściowego;
- zwiększoną obserwację dziecka;
- stopniowe przygotowanie do odpoczynku.

11. Dostosowania czynności higienicznych

Możliwe działania mogą obejmować:

- wydłużenie czasu czynności;
- spokojne informowanie o kolejnych etapach;
- zachowanie stałej kolejności;

- ograniczenie bodźców;
- umożliwienie dziecku wykonania części czynności samodzielnie;
- stosowanie podestu albo stabilnego podparcia;
- szczególną ostrożność przy nadwrażliwości dotykowej;
- respektowanie godności i granic dziecka;
- korzystanie z przedmiotów lub sposobów ustalonych z rodzicami, o ile są bezpieczne.

12. Wsparcie związane z językiem i kulturą rodziny

Możliwe działania mogą obejmować:

- wykorzystywanie prostych komunikatów;
- stosowanie obrazków i gestów;
- poznanie podstawowych słów używanych przez dziecko w domu;
- uwzględnienie sposobu wymawiania imienia dziecka;
- poszanowanie zwyczajów rodzinnych, jeżeli są zgodne z bezpieczeństwem dziecka i organizacją placówki;
- włączanie materiałów pokazujących różnorodność rodzin, języków i kultur;
- unikanie stereotypów;
- wspieranie poczucia przynależności dziecka do grupy;
- zapewnienie rodzicom zrozumiałej informacji, w miarę możliwości komunikacyjnych placówki.

XI. Dodatkowe wsparcie osobowe

Jeżeli potrzeby dziecka wskazują na konieczność zwiększonego wsparcia osoby dorosłej, Dyrektor analizuje:

- zakres potrzeb dziecka;
- wymagany poziom nadzoru;
- kwalifikacje niezbędne do udzielenia wsparcia;
- aktualną organizację pracy;
- możliwości kadrowe i finansowe placówki;
- możliwe źródła zewnętrznego wsparcia.

Program nie może automatycznie gwarantować zapewnienia dziecku indywidualnego asystenta, jeżeli taki obowiązek nie wynika z przepisów lub odrębnych ustaleń i placówka nie posiada możliwości organizacyjnych albo finansowych.

W razie braku możliwości zapewnienia proponowanego rozwiązania Dyrektor:

- omawia sytuację z rodzicami;
- poszukuje innych bezpiecznych form dostosowania;
- określa realny zakres wsparcia możliwy do zapewnienia;
- dokumentuje dokonane ustalenia;
- może wskazać dostępne zewnętrzne formy pomocy.

Ograniczenia organizacyjne nie zwalniają placówki z obowiązku poszukiwania rozwiązań wspierających dziecko w zakresie możliwym i zgodnym z prawem.

XII. Współpraca z rodzicami

Rodzice są partnerami w planowaniu, realizacji i ocenie programu.

Współpraca obejmuje w szczególności:

- wymianę informacji o funkcjonowaniu dziecka;
- określenie jego potrzeb i mocnych stron;
- ustalenie działań możliwych do realizacji w placówce;

- ustalenie działań pozostających po stronie rodziców;
- ustalenie sposobu postępowania w określonych sytuacjach;
- bieżące przekazywanie istotnych informacji;
- wspólną ocenę skuteczności programu;
- wprowadzanie zmian.

Rodzice zobowiązani są do przekazywania placówce aktualnych informacji mających znaczenie dla zdrowia i bezpieczeństwa dziecka.

Rodzice informują w szczególności o:

- zmianie stanu zdrowia;
- nowych alergiach lub nietolerancjach;
- zmianie zaleceń dietetycznych;
- nowych zaleceń lekarza lub specjalisty;
- zmianie przyjmowanych leków, jeżeli ma to znaczenie dla pobytu dziecka;
- wystąpieniu nowych objawów;
- zmianach w sposobie komunikowania lub funkcjonowania dziecka.

Rodzice nie są zobowiązani do ujawniania informacji niezwiązanych z opieką nad dzieckiem. Placówka pozyskuje wyłącznie dane niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa i odpowiedniego wsparcia.

Ustalenia dotyczące programu przekazuje się rodzicom w jasnej i zrozumiałej formie.

Rodzice potwierdzają zapoznanie się z programem i uczestnictwo w jego konsultowaniu.

Podpis rodzica potwierdza zapoznanie się z ustaleniami, nie zaś zrzeczenie się praw ani przeniesienie odpowiedzialności za bezpieczeństwo dziecka.

XIII. Współpraca ze specjalistami

W razie potrzeby Akademia Malucha może współpracować z osobami posiadającymi odpowiednie kwalifikacje, w szczególności z:

- lekarzem;
- pielęgniarką;
- fizjoterapeutą;
- psychologiem;
- logopedą;
- pedagogiem specjalnym;
- terapeutą integracji sensorycznej;
- innym specjalistą wspierającym dziecko.

Współpraca może polegać na:

- zapoznaniu się z zaleceniami przekazanymi przez rodziców;
- konsultacji dotyczącej sposobu organizacji opieki;
- udziale w spotkaniu zespołu;
- obserwacji funkcjonowania dziecka za zgodą rodziców i na zasadach ustalonych z Dyrektorem;
- uzgodnieniu sposobów komunikacji lub dostosowania warunków pobytu;
- przekazaniu personelowi niezbędnych wskazówek.

Wizyta specjalisty na terenie placówki wymaga wcześniejszego uzgodnienia z Dyrektorem.

Obserwacja lub konsultacja dotycząca dziecka odbywa się za wiedzą i zgodą rodziców oraz z zachowaniem zasad ochrony danych osobowych i wizerunku.

Placówka nie jest zobowiązana do realizowania wszystkich zaleceń specjalisty, jeżeli:

- wykraczają one poza zadania żłobka;
- wymagają kwalifikacji, których personel nie posiada;

- są sprzeczne z zasadami bezpieczeństwa;
- nie mogą zostać wdrożone ze względów organizacyjnych lub lokalowych.

W takim przypadku Dyrektor omawia z rodzicami możliwe rozwiązania alternatywne i dokumentuje ustalenia.

XIV. Realizacja programu

Za koordynowanie realizacji programu odpowiada osoba wskazana przez Dyrektora.

Poszczególne działania realizują osoby wskazane w programie, zgodnie z zakresem swoich obowiązków i kompetencji.

Wszystkie osoby sprawujące bezpośrednią opiekę nad dzieckiem zostają zapoznane z ustaleniami niezbędnymi do prawidłowej realizacji programu.

Personel otrzymuje wyłącznie informacje konieczne do wykonywania powierzonych zadań.

Realizacja programu odbywa się w ramach codziennych czynności opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnych.

Działania powinny być stosowane spójnie przez wszystkie osoby opiekujące się dzieckiem.

Personel obserwuje reakcje dziecka i na bieżąco dostosowuje sposób realizacji działań w granicach ustalonego programu.

Jeżeli przyjęte rozwiązanie:

- nie pomaga dziecku;
- wywołuje silny dyskomfort;
- zwiększa trudności;
- stwarza zagrożenie;
- okazuje się niemożliwe do bezpiecznej realizacji,
- jego stosowanie należy przerwać albo zmodyfikować, a sytuację omówić z Dyrektorem i rodzicami.

XV. Monitorowanie realizacji programu

Realizacja programu jest systematycznie monitorowana przez personel.

Monitorowanie polega na krótkim, rzeczowym odnotowywaniu:

- zastosowanych działań;
- reakcji dziecka;
- zauważonych postępów;
- utrzymujących się trudności;
- nowych potrzeb;
- sytuacji wymagających zmiany sposobu wsparcia;
- istotnych informacji przekazanych przez rodziców.

Dokumentuje się informacje mające znaczenie dla oceny programu. Nie ma potrzeby opisywania każdej codziennej czynności dziecka.

Notatki powinny:

- odnosić się do faktów;
- opisywać zachowanie i sytuację bez oceniania dziecka;
- unikać diagnozowania;
- wskazywać zastosowane działanie i jego skutek;
- zachowywać poufność.

Przykład zapisu właściwego:

„Podczas zajęć muzycznych dziecko zasłaniało uszy i odsuwało się od grupy. Umożliwiono mu przejście do spokojniejszej części sali. Po kilku minutach wróciło do obserwowania zajęć.”

Należy unikać zapisów oceniających, takich jak:
„Dziecko było niegrzeczne i nie chciało współpracować.”

XVI. Okresowa ocena programu

Program podlega okresowej ocenie wspólnie z rodzicami.

Termin pierwszej oceny ustala się odpowiednio do potrzeb dziecka, w szczególności po okresie umożliwiającym sprawdzenie skuteczności przyjętych działań.

Kolejne terminy ustala się indywidualnie, zależnie od:

- rodzaju potrzeb;
- wieku dziecka;
- tempa zmian;
- stanu zdrowia;
- skuteczności działań;
- potrzeby częstszej współpracy z rodziną.

Ocena programu obejmuje w szczególności odpowiedź na pytania:

- Czy działania są rzeczywiście realizowane?
- Czy odpowiadają aktualnym potrzebom dziecka?
- Czy poprawiają jego bezpieczeństwo i komfort?
- Czy zwiększają udział dziecka w życiu grupy?
- Które działania są skuteczne?
- Które działania wymagają zmiany?
- Czy pojawiły się nowe potrzeby?
- Czy konieczna jest konsultacja ze specjalistą?
- Czy zakres wsparcia jest możliwy do dalszej realizacji?

Z oceny sporządza się krótką notatkę zawierającą:

- datę spotkania;
- osoby uczestniczące;
- podsumowanie funkcjonowania dziecka;
- ocenę skuteczności działań;
- uzgodnione zmiany;
- termin kolejnej oceny.

XVII. Modyfikacja programu

Program modyfikuje się w szczególności, gdy:

- zmieniły się potrzeby dziecka;
- zmienił się jego stan zdrowia;
- rodzice przekazali nowe informacje;
- pojawiły się nowe zalecenia specjalisty;
- obserwacja wykazała nieskuteczność dotychczasowych działań;
- dziecko nabyło nowe umiejętności;
- dotychczasowe wsparcie nie jest już potrzebne;
- zmieniły się warunki organizacyjne placówki;
- pojawiło się zagrożenie wymagające natychmiastowej zmiany.

Zmiany wprowadza się w porozumieniu z rodzicami, z wyjątkiem koniecznych działań podejmowanych niezwłocznie dla ochrony życia lub zdrowia dziecka.

Każdą istotną zmianę programu odnotowuje się w dokumentacji.

XVIII. Zakończenie realizacji programu

Realizację programu można zakończyć, gdy:

- potrzeba szczególnego wsparcia ustała;
- dziecko osiągnęło zakładane możliwości funkcjonowania;
- wsparcie zostało włączone do zwykłych, codziennych sposobów indywidualizacji;
- dziecko zakończyło pobyt w placówce;
- nastąpiła inna uzasadniona okoliczność.

Decyzję o zakończeniu programu podejmuje Dyrektor po konsultacji z rodzicami i personelem sprawującym opiekę.

Z zakończenia programu sporządza się krótkie podsumowanie zawierające:

- okres jego realizacji;
- zastosowane działania;
- osiągnięte rezultaty;
- istotne wnioski;
- informacje przekazane rodzicom.

XIX. Ochrona danych osobowych i poufność

Informacje dotyczące zdrowia, rozwoju, niepełnosprawności, sytuacji rodzinnej i specjalnych potrzeb dziecka traktowane są jako poufne.

Dokumentację programu przechowuje się w sposób uniemożliwiający dostęp osobom nieuprawnionym.

Dostęp do programu mają wyłącznie osoby:

- upoważnione do przetwarzania danych;
- uczestniczące w organizowaniu lub realizacji wsparcia;
- którym informacje są niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa dziecka.

Informacji o potrzebach dziecka nie omawia się:

- w obecności innych rodziców;
- w miejscach ogólnodostępnych;
- z osobami niezwiązanymi z opieką nad dzieckiem;
- za pośrednictwem prywatnych, niezabezpieczonych kanałów komunikacji.

Dokumentacja zawiera wyłącznie informacje konieczne do realizacji programu.

Niedopuszczalne jest umieszczanie w dokumentacji określeń obraźliwych, stygmatyzujących lub oceniających rodzinę albo dziecko.

XX. Odpowiedzialność

1. Dyrektor odpowiada za:

- wdrożenie niniejszego programu;
- organizację procesu opracowania indywidualnych programów;
- wskazanie osób odpowiedzialnych;
- zapewnienie współpracy z rodzicami;
- ocenę możliwości organizacyjnych placówki;
- nadzór nad realizacją i dokumentowaniem działań;
- ochronę danych osobowych;
- okresową ocenę skuteczności przyjętych rozwiązań;
- podejmowanie decyzji o modyfikacji albo zakończeniu programu.

2. Opiekunowie odpowiadają za:

- obserwowanie funkcjonowania dziecka;
- realizację ustalonych działań;
- stosowanie wspólnych sposobów postępowania;
- dokumentowanie istotnych informacji;
- informowanie Dyrektora o trudnościach i zmianach;
- bieżącą współpracę z rodzicami w ustalonym zakresie;
- zachowanie poufności.

3. Rodzice odpowiadają za:

- przekazywanie prawdziwych i aktualnych informacji istotnych dla opieki;
- informowanie o zmianach w stanie zdrowia i funkcjonowaniu dziecka;
- uczestniczenie w konsultowaniu programu;
- przekazywanie dokumentów lub zaleceń niezbędnych do bezpiecznej realizacji określonych działań;
- współpracę w zakresie uzgodnionych sposobów wsparcia.

XXI. Postanowienia końcowe

1. Program obowiązuje w Gminnym Żłobku w Trzebielinie oraz w Filii Żłobka Akademia Malucha w Suchorzu.
2. Program stanowi element realizacji Planu Opiekuńczo-Wychowawczo-Edukacyjnego Akademii Malucha.
3. Indywidualny program pobytu opracowuje się dla konkretnego dziecka wyłącznie wtedy, gdy jego potrzeby wymagają dodatkowych, zaplanowanych i monitorowanych działań.
4. Zwykła indywidualizacja codziennej opieki nie wymaga każdorazowo tworzenia odrębnego programu.
5. Zakres wsparcia ustala się z uwzględnieniem:
 - dobra i bezpieczeństwa dziecka;
 - jego możliwości;
 - wiedzy rodziców;
 - przekazanych zaleceń;
 - zadań ustawowych żłobka;
 - kwalifikacji personelu;
 - możliwości organizacyjnych, lokalowych i kadrowych placówki.
6. Brak możliwości realizacji jednego z proponowanych rozwiązań nie oznacza rezygnacji ze wsparcia. Placówka wspólnie z rodzicami poszukuje rozwiązania alternatywnego, możliwego do bezpiecznego zastosowania.
7. Program podlega przeglądowi nie rzadziej niż raz w roku oraz każdorazowo po zmianie przepisów albo standardów opieki.
8. Integralną częścią niniejszego dokumentu jest wzór Indywidualnego programu pobytu dziecka o specjalnych potrzebach.

INDYWIDUALNY PROGRAM POBYTU DZIECKA O SPECJALNYCH POTRZEBACH

I. Dane dziecka

Imię i nazwisko dziecka:

.....

Data urodzenia:

.....

Data rozpoczęcia realizacji programu:

.....

Planowany termin oceny programu:

.....

Osoba koordynująca realizację programu:

.....

II. Osoby uczestniczące w opracowaniu programu

Imię i nazwisko	Funkcja lub relacja z dzieckiem	Data konsultacji	Podpis

III. Źródła informacji o potrzebach dziecka

Zaznaczyć właściwe:

- ☐ Ankieta o Dziecku
- ☐ rozmowa z rodzicami
- ☐ obserwacja podczas adaptacji
- ☐ obserwacja personelu
- ☐ zaświadczenie lekarskie
- ☐ zalecenia dietetyczne
- ☐ opinia specjalisty
- ☐ orzeczenie
- ☐ inna dokumentacja przekazana przez rodziców
- ☐ inne źródło:

.....

IV. Mocne strony, możliwości i zainteresowania dziecka

.....

.....

.....

V. Sposób komunikowania potrzeb przez dziecko

.....

.....

VI. Czynniki sprzyjające poczuciu bezpieczeństwa dziecka

.....

.....

VII. Sytuacje powodujące trudność, niepokój lub przeciążenie

.....

.....

VIII. Plan działań wspierających

Potrzeba dziecka	Możliwości i mocne strony dziecka	Sposób zaspokajania potrzeby	Osoba odpowiedzialna	Zakres współpracy z rodzicami	Notatki z monitorowania

IX. Szczególne zasady bezpieczeństwa lub postępowania

.....

.....

.....

X. Sposób przekazywania bieżących informacji rodzicom

- ☐ rozmowa przy odbiorze dziecka
- ☐ indywidualne spotkania
- ☐ kontakt telefoniczny w sytuacjach wymagających pilnej informacji
- ☐ ustalony kanał komunikacji placówki
- ☐ inne:
-

XI. Ustalone terminy monitorowania i oceny

Termin	Zakres oceny	Osoby uczestniczące

XII. Potwierdzenie konsultacji programu z rodzicami

Oświadczam, że uczestniczyłam/uczestniczyłem w konsultowaniu indywidualnego programu pobytu dziecka, otrzymałam/otrzymałem informacje dotyczące zakresu działań możliwych do realizacji w Akademii Malucha oraz miałam/miałem możliwość zgłoszenia uwag i przekazania informacji o potrzebach dziecka.

Uwagi rodzica:

.....

.....

Data i podpis rodzica:

.....

Data i podpis osoby koordynującej:

.....

Zatwierdzenie Dyrektora:

.....

KARTA OKRESOWEJ OCENY INDYWIDUALNEGO PROGRAMU POBYTU

Imię i nazwisko dziecka:

.....

Data oceny:

.....

Osoby uczestniczące:

.....

1. Działania zrealizowane

.....

.....

.....

2. Zauważone postępy i mocne strony dziecka

.....

.....

.....

3. Utrzymujące się trudności

.....

.....

.....

4. Ocena skuteczności poszczególnych działań

.....

.....

.....

5. Nowe potrzeby lub zmiany w funkcjonowaniu dziecka

.....

.....

.....

6. Ustalane modyfikacje programu

.....

.....

.....

7. Termin kolejnej oceny

.....

Podpis rodzica:

.....

Podpis osoby koordynującej:

.....

Podpis Dyrektora:

.....

KARTA BIEŻĄCEGO MONITOROWANIA

Data	Sytuacja lub aktywność	Zastosowane działanie wspierające	Reakcja dziecka	Wnioski do dalszej pracy	Podpis

Zatwierdzenie dokumentu

Data wprowadzenia:

.....

Numer zarządzenia Dyrektora:

.....

Podpis i pieczęć Dyrektora:

.....

Poufność i zatwierdzanie

Indywidualny program jest poufną dokumentacją dziecka. Nie wydaje się publicznego zarządzenia dla każdego dziecka; Dyrektor zatwierdza realizację w sposób przewidziany dla dokumentacji indywidualnej.

Dostęp mają wyłącznie osoby uczestniczące w opiece i upoważnione do przetwarzania danych. Program okresowo przegląda się wspólnie z rodzicem i aktualizuje przy zmianie potrzeb dziecka.